

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 232/2017-40

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 1. augusta 2017 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta, zo sudkyne Jany Baricovej a sudcu Rudolfa Tkáčika v konaní o sťažnosti [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Milanom Fulcom, Živnostenská 2, Bratislava, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 74/1997, a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED], na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a základné právo na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 74/1997 p o r u š e n é b o l i .

2. Okresnému súdu Bratislava III prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 74/1997 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. [REDAKOVANÉ], priznáva finančné zadosťučinenie v sume 10 000 € (slovom desaťtisíc eur), ktoré mu je Okresný súd Bratislava III p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Bratislava III je p o v i n n ý uhradiť [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ], trovy konania v sume 374,81 € (slovom tristosedemdesiatštyri eur a osemdesiatjeden centov) na účet jeho právneho zástupcu JUDr. Milana Fulca, Živnostenská 2, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. III. ÚS 232/2017 zo 4. apríla 2017 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava III (ďalej aj „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 74/1997 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

Vo zvyšnej časti, v ktorej sťažovateľ namietal aj porušenie označených práv postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaniach vedených

pod sp. zn. 3 Co 279/2009, 3 Co 370/2011 a sp. zn. 3 Co 34/2014, bola jeho sťažnosť pri predbežnom prerokovaní odmietnutá.

2. Sťažovateľ okrem podrobnej chronológie procesných úkonov doterajšieho priebehu napadnutého konania zdôraznil, že do podania sťažnosti ústavnému súdu jeho právna neistota trvá už takmer 20 rokov. Keďže ani po takej dlhej dobe nebolo napadnuté konanie právoplatne skončené, navrhuje, aby ústavný súd nálezom vyslovil, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní bolo porušené jeho základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Okrem uvedeného sťažovateľ žiada, aby mu ústavný súd priznal finančné zadosťučinenie v sume 13 000 € a úhradu trov konania.

3. Okresný súd sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti podaním sp. zn. Spr. 43/2017 z 23. mája 2017 doručeným ústavnému súdu 30. mája 2017, ktorého súčasťou bolo vyjadrenie zákonného sudcu, v ktorom sa okrem iného uvádza:

«Prvýkrát som vyhlásil rozsudok dňa 9. 7. 2008, /č. l. 257/ tak, že som zamietol žalobu v časti uloženia povinnosti žalovanému ospravedlniť sa a uložil som žalovanému zaplatiť žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy, odvolací súd rozsudok zrušil uznesením zo dňa 26. 9. 2011, a to v zástupcom žalovaného napadnutej časti uloženia povinnosti žalovanému zaplatiť žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy, /č. l. 315/, zástupca žalobcu nepodal odvolanie voči rozsudku v časti uloženia povinnosti žalovanému ospravedlniť sa mu, druhýkrát som vyhlásil rozsudok dňa 30. 3. 2012, /č. l. 338/ tak, že som žalobcovi priznal náhradu nemajetkovej ujmy, odvolací súd rozsudok zrušil uznesením zo dňa 28. 2. 2013, /č. l. 408/, tretíkrát som vyhlásil rozsudok dňa 21. 6. 2013, /č. l. 452/ tak, že som žalobu zamietol, odvolací súd rozsudok zrušil uznesením zo dňa 27. 11. 2014, /č. l. 477/ a štvrtýkrát som vyhlásil rozsudok dňa 27. 3. 2015, /č. l. 491/ tak, že som žalobu opäť zamietol, zástupca žalobcu podal dňa 26. 6. 2015 voči rozsudku odvolanie, spis veci je na odvolacom súde odo dňa 19. 12. 2016, /č. l. 527/, v zmysle mojej úpravy zo dňa 5. 12. 2016, /č. l. 526/.

Uznesením zo dňa 9. 8. 2013, /č. l. 449/ som vydal opravné uznesenie, ktorého obsah bol dôvodom pre zamietnutie žaloby v treťom a štvrtom rozsudku.

Prieťah v konaní som spôsobil nečinnosťou odo dňa 13. 2. 2003, kedy bol súdu doručený návrh zástupcu žalovaného na doplnenie dokazovania, /č. l. 13/ do mojej úpravy zo dňa 31. 7. 2016, ktorou som nariadil pojednávanie na deň 1. 12. 2016, /č. l. 139/ a potom bol v konaní spôsobený prieťah v zmysle Vašej odpovede zo dňa 28. 10. 2016, /č. l. 523-524/.

Čo sa týka mnou spôsobeného uvedeného prieťahu v konaní, je pravdou, že bol spôsobený množstvom vecí ochrán osobnosti a vyporiadani bezpodielového spoluvlastníctva manželov, ktoré som vybavoval špecializovane, ako aj množstvom práce v súvislosti s vykonávaním funkcie podpredsedu súdu od 1. 1. 1998 do 31. 3. 2006, aj keď to na tak dlhú dobu nemôže byť na ospravedlnenie.

Chcel by som však poukázať na to, že mám ešte dve veci, v ktorých je sťažovateľ žalobcom, vo veci vedenej pod sp. zn. 15C/36/2002, v súčasnosti je vedená pod sp. zn. 15C/67/2013, môj tretí rozsudok odvolací súd rozhodol tak, že potvrdil, myslím, tretí rozsudok v časti uloženia povinnosti žalovanému [REDAKOVANÉ], ospravedlniť sa žalobcovi a zmenil žalobu v časti uloženia povinnosti žalovanému zaplatiť žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy tak, že žalobu zamietol, predmetom žaloby je „priznanie sa žalobcu v telefonickej komunikácii s Ivanom Lexom, že zasahoval do vyšetrovania únosu Michala Kováča ml. do cudziny,“ zástupca žalovaného podal dovolanie a Najvyšší súd Slovenskej republiky zrušil rozsudok odvolacieho súdu pre „nepreskúmateľnosť,“ ja som následne opäť rozhodol, odvolací súd opäť rozsudok zrušil, pojednávanie som nariadil na deň 30. 6. 2017 a v ďalšej veci vedenej pod sp. zn. 27C/31/2001 Najvyšší súd Slovenskej republiky trikrát zrušil rozsudok odvolacieho súdu, predmetom konania je skutočnosť, že žalobca umožnil [REDAKOVANÉ] /ako narkobarónovi užívať si na Slovensku plody svojej činnosti/ a to tým, že mu udelil povolenie na pobyt na Slovensku, žalovaným je [REDAKOVANÉ], spis veci je na odvolacom súde.

V tejto súvislosti poznamenávam, že vítam úpravu rozhodovania odvolacieho súdu v zmysle CSP, teda zásada „jedenkrát a dosť,“ ako z vyššie uvedeného vyplýva, pomôže to v konečnom rozhodovaní odvolacím súdom, a to aj v tejto veci, je jedno ako odvolací súd

rozhodne, dovolanie bude podané jednou alebo druhou stranou, lebo už asi len tak sa „vec pohne.“»

4. K vyjadreniu okresného súdu k sťažnosti zaujal sťažovateľ písomné stanovisko v podaní doručenom ústavnému súdu 19. júna 2017, v ktorom uviedol:

„Pokiaľ ide o vyjadrenie Okresného súdu Bratislava III k našej sťažnosti, z tohto je zrejmé, že okresný súd uznáva, že jeho nečinnosťou v predmetnej veci vznikli v konaní zbytočné preťahy.

Okresný súd poukazuje na to, že táto jeho nečinnosť bola spôsobená veľkým množstvom zložitých vecí, pretože zákonný sudca vybavoval agendu pozostávajúcu výlučne z vecí týkajúcich sa vyporiadania bezpodielového spoluvlastníctva manželov a ochrany osobnosti.

Uvedená námietka však podľa rozhodovacej praxe ústavného súdu nemá povahu okolnosti, ktorá by vylučovala alebo znižovala zodpovednosť okresného súdu za prerokovanie vecí a rozhodovanie bez zbytočných preťahov (Nález Ústavného súdu SR sp. zn. IV. ÚS 15/03 z 30. apríla 2003).

V ďalšej časti vyjadrenia okresného súdu zákonný sudca poukazuje aj na ďalšie veci sťažovateľa o ochranu osobnosti, v ktorých rozhodoval, pretože v nich išlo o po právnej stránke o totožné veci žalobcu, ako v tejto veci a uvedené rozhodnutia boli predmetom testu správnosti pred Najvyšším súdom Slovenskej republiky v rámci konania o dovolaní, kde plne obstáli, ako správne a zákonné.

V tejto konkrétnej veci, v ktorej je podaná ústavná sťažnosť však jeho rozhodnutie, ktoré je pokiaľ ide o právne posúdenie totožné s rozhodnutiami, ktoré najvyšší súd posúdil ako správne, však odvolací súd vyhodnotil ako nepreskúmateľné, čím chcel zákonný sudca podľa sťažovateľa len naznačiť, že k tejto neprimeranej dĺžke konania prispel aj odvolací súd.

V tejto súvislosti sťažovateľ uvádza, že miera akou súd prvého stupňa alebo odvolací súd prispeli k porušeniu práva na prejednanie veci bez zbytočných preťahov, nie je rozhodujúcou.

Rozhodujúcim je, že konanie sťažovateľa o ochranu osobnosti trvá od roku 1997 doposiaľ, teda 20 rokov a počas takéhoto dlhého obdobia nebol odstránený stav právnej

neistoty žalobcu a tento naďalej pretrváva a takúto dĺžku konania nemožno ničím ospravedlniť.“

5. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

6. Z obsahu sťažnosti a zo súdneho spisu okresného súdu sp. zn. 8 C 74/1997 ústavný súd zistil tento priebeh a stav konania:

- 24. apríl 1997 – Okresnému súdu Bratislava III bola doručená žaloba sťažovateľa o ochranu osobnosti, ktorý uhradil súdom vymeraný súdny poplatok poštovou poukážkou 1. júla 1997,

- 17. november 1998 – okresný súd prípisom vyzval sťažovateľa, aby v lehote 10 dní doplatil súdny poplatok za podanú žalobu v sume 1 000 Sk, čo sťažovateľ aj realizoval nalepením kolku na originál výzvy okresného súdu,

- 7. máj 1999 – pojednávanie sa neuskutočnilo pre neprítomnosť žalovaného v 2. rade a bolo odročené na 25. jún 1999, avšak z dôvodu kolízie právnych zástupcov účastníkov s inými pojednávaniami sa neuskutočnilo a bolo odročené na 29. september 1999,

- 29. september 1999 – okresný súd na pojednávaní uskutočnil rozsiahly výsluch sťažovateľa a pojednávanie, ktoré odročil na 17. november 1999, sa neuskutočnilo, uskutočnilo sa až 9. februára 2000, následne bolo odročené na 7. apríl 2000, pričom tento termín bol okresným súdom zrušený bez nariadenia ďalšieho pojednávania,

- 22. augusta 2001 – okresný súd nariadil termín pojednávania na 7. november 2001,

- 6. november 2001 – okresný súd uznesením zastavil konanie „v časti žaloby proti žalovanej 2/“ z dôvodu, že „žalovaná 2/ je pracovníčkou žalovaného 1/ ako vydavateľa týždenníka [REDACTED]“,

- 7. november 2001 – pojednávanie bolo odročené na 8. február 2002 z dôvodu ďalšieho dokazovania, pričom sa neuskutočnilo, a bol nariadený nový termín pojednávania na 3. apríl 2002,

- 3. apríl 2002 – pojednávanie sa neuskutočnilo z dôvodu neprítomnosti sťažovateľa a jeho právneho zástupcu, pričom bol nariadený termín pojednávania na 5. jún 2002,
- 9. máj 2002 – okresný súd uznesením pripustil zmenu petitu žaloby,
- 5. jún 2002 – pojednávanie sa neuskutočnilo a ani následne určené na 25. september 2002, pričom sa uskutočnilo až pojednávanie nariadené na 29. november 2002, ktoré bolo z dôvodu ďalšieho dokazovania odročené na 19. február 2003 a následne prípisom z 10. februára 2003 bolo odročené na neurčito,
- 10. august 2006 – okresný súd nariadil pojednávanie na 1. december 2006, ktoré sa uskutočnilo a bolo odročené na 28. február 2007 s tým, že „*súd zväži vykonanie ďalších dôkazov*“, pričom pojednávanie sa uskutočnilo a bolo odročené na 2. apríl 2007 z dôvodu výsluchu ďalšieho svedka,
- 2. apríl 2007 – pojednávanie bolo odročené na 14. máj 2007, ktoré sa uskutočnilo a bolo odročené na 29. jún 2007 a následne na 6. september 2007, resp. 9. november 2007, pričom z dôvodu neúčasti sťažovateľa a jeho právneho zástupcu bolo odročené na 17. január 2008,
- 9. júl 2008 – okresný súd na pojednávaní vyhlásil rozsudok, jeho písomné vyhotovenie prevzali právni zástupcovia účastníkov konania 8. decembra 2008, resp. 9. decembra 2008,
- 23. december 2008 – okresnému súdu bolo doručené odvolanie žalovaného proti výroku o uložení povinnosti žalovanému zaplatiť sťažovateľovi náhradu nemajetkovej ujmy, ako aj proti výroku o uložení povinnosti žalovaného zaplatiť sťažovateľovi náhradu trov konania,
- 30. december 2008 – rozsudok vo výroku o zamietnutí povinnosti žalovaného ospravedlniť sa sťažovateľovi nadobudol právoplatnosť,
- 29. január 2009 – žalovaný uhradil súdny poplatok za podané odvolanie a 24. marca 2009 bol súdny spis okresného súdu spolu s odvolaním predložený na rozhodnutie krajskému súdu,
- 21. júl 2009 – krajský súd prípisom vrátil predložený spis okresnému súdu bez rozhodnutia z dôvodu opravenia chyby v písaní v sume priznanej peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy,

- 29. september 2009 – po odstránení chyby v písaní uznesením okresného súdu z 11. augusta 2009 bol súdny spis na rozhodnutie o odvolaní opätovne predložený 29. septembra 2009,

- 11. október 2011 – krajský súd svojím uznesením sp. zn. 3 Co 279/2009 a 3 Co 370/2011 z 26. septembra 2011 zrušil v napadnutej časti rozsudok okresného súdu z 9. júla 2008 a zrušil aj uznesenie okresného súdu z 11. augusta 2009,

- 30. marec 2012 – okresný súd na pojednávaní uskutočnenom 30. marca 2012 (po pojednávaní 24. februára 2012) v merite veci rozhodol tak, že sťažovateľovi priznal náhradu nemajetkovej ujmy a trovy konania,

- 19. júl 2012 – okresnému súdu bolo doručené odvolanie žalovaného proti rozsudku okresného súdu z 30. marca 2012,

- 25. júl 2012 – okresný súd uznesením vyzval žalovaného na úhradu súdneho poplatku, proti ktorému žalovaný podal odvolanie 20. augusta 2012,

- 16. august 2012 – okresný súd uznesením opravil „výrok 1/ rozsudku okresného súdu Bratislava III, č. k. 8 C 74/97-338 z 30. marca 2012...“, pričom proti tomuto uzneseniu žalovaný podal 10. decembra 2012 odvolanie a okresný súd vec predložil krajskému súdu na rozhodnutie 12. novembra 2012,

- 31. január 2013 – krajský súd uznesením zrušil obidve odvolaním napadnuté uznesenia okresného súdu a súdne spisy okresnému súdu vrátil 16. apríla 2013,

- 21. jún 2013 – okresný súd na pojednávaní vyhlásil rozsudok, ktorým bola žaloba zamietnutá,

- 9. august 2013 – okresný súd uznesením opravil znenie bodu 28 rozsudku okresného súdu z 9. júla 2008,

- 6. september 2013 – okresnému súdu bolo doručené odvolanie sťažovateľa proti rozsudku z 21. júna 2013,

- 9. december 2013 – okresný súd uznesením zaviazal sťažovateľa povinnosťou zaplatiť súdny poplatok za odvolanie, čo bolo realizované 23. decembra 2013,

- 29. január 2014 – okresný súd predložil súdny spis s odvolaním na rozhodnutie krajskému súdu,

- 27. november 2014 – krajský súd uznesením sp. zn. 3 Co 34/2014 z 27. novembra 2014 zrušil rozsudok okresného súdu z 21. júna 2013 a vec mu vrátil na ďalšie konanie,

- 27. marec 2015 – okresný súd na pojednávaní vyhlásil rozsudok, ktorým žalobu zamietol a proti ktorému bolo podané odvolanie sťažovateľom (okresnému súdu doručené 29. júna 2015),

- 21. október 2016 – okresný súd uznesením zaviazal žalovaného na zaplatenie súdneho poplatku za odvolanie, ktorý bol uhradený 9. novembra 2016,

- 19. december 2016 – okresný súd predložil súdny spis spolu s odvolaním na rozhodnutie krajskému súdu.

III.

7. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

8. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde...

9. Podľa čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietáhov.

10. Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

11. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa

právna neistota neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Preto na splnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet (I. ÚS 10/98).

12. Povinnosťou súdov vyplývajúcou zo základného práva účastníkov súdneho konania na prerokovanie ich vecí bez zbytočných prietáhov v kontexte medzinárodných záväzkov Slovenskej republiky garantovať účastníkom súdneho konania právo na prerokovanie ich vecí v primeranej dobe (v zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru) je zabezpečiť odstránenie stavu právnej neistoty osoby domáhajúcej sa rozhodnutia štátneho orgánu v primeranej dobe (III. ÚS 111/04, III. ÚS 11/05).

13. Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

14. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čo platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním vecí na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (obdobne III. ÚS 127/03, IV. ÚS 221/04).

15. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

16. Táto povinnosť súdu a sudcu vyplývala do 30. júna 2016 z ustanovení Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý bol s účinnosťou od 1. júla 2016 zrušený a počnúc týmto dňom je úprava civilného sporového, civilného mimosporového a správneho súdneho konania predmetom Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“), Civilného mimosporového poriadku (ďalej aj „CMP“) a Správneho súdneho poriadku.

17. Povinnosť súdu a sudcu konať bez prietáhov podľa právnej úpravy účinnej do 30. júna 2016 vyplývala z § 6 OSP, ktorý súdu prikazoval, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupoval tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prerokovaná a rozhodnutá, ako aj z § 117 ods. 1 OSP, podľa ktorého bol sudca povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov, a z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

18. Povinnosť súdu a sudcu konať bez prietáhov podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 je *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného sporového konania v čl. 17 CSP a čl. 12 CMP, podľa ktorých súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu (podľa Civilného sporového poriadku), resp. účastníkov konania (podľa Civilného mimosporového poriadku) a iných osôb. Tento základný princíp konania je premietnutý do ďalších ustanovení Civilného sporového poriadku, Civilného mimosporového poriadku a Správneho súdneho poriadku so zohľadnením osobitostí jednotlivých druhov konaní tvoriacich predmet úpravy týchto poriadkov.

19. Napríklad povinnosť súdu konať bez prietáhov vyplýva z § 157 ods. 1 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania, z § 153 CSP o sudcovskej koncentrácii konania, ďalej z § 168 – § 172 CSP o predbežnom prejednaní

sporu a následkoch neprítomnosti strán, aj z § 179 ods. 1 CSP, podľa ktorého pojednávanie vedie súd tak, aby sa mohlo rozhodnúť spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania a účel tohto zákona, alebo § 183 ods. 1 prvej vety, podľa ktorej pojednávanie sa môže odročiť len z dôležitých dôvodov.

20. Otázkou existencie zbytočných prietáhov v konaní, a tým aj porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, skúma ústavný súd vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu podľa právnej a faktickej zložitosti veci, podľa správania účastníkov konania a spôsobu, akým v konaní postupoval súd (II. ÚS 74/97). Tieto tri kritériá zohľadňuje pri namietaní porušenia práva na prerokovanie veci súdom v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru aj Európsky súd pre ľudské práva (III. ÚS 111/02, III. ÚS 29/03).

21. Predmetom konania pred okresným súdom, ktoré dosiaľ nebolo právoplatne skončené, je rozhodovanie o návrhu na ochranu osobnosti a priznaní nemajetkovej ujmy. V súvislosti s uvedeným ústavný súd v okolnostiach danej veci pripúšťa určitú mieru vecnej zložitosti, čo však na druhej strane okresný súd nezbavuje zodpovednosti za stav napadnutého konania v čase rozhodovania o sťažnosti ústavným súdom. Ústavný súd konštatuje, že skutkovou ani právnou zložitou veci nie je možné ospravedlniť skutočnosť, že napadnuté konanie nebolo právoplatne skončené ani po viac ako 20 rokoch od jeho začatia.

22. Správanie sťažovateľa ako účastníka konania je druhým kritériom, podľa ktorého ústavný súd z pohľadu prietáhov posudzuje priebeh napadnutého konania. Ústavný súd nezistil také okolnosti, ktoré by v súvislosti s dĺžkou konania bolo potrebné pripísať na ťarchu sťažovateľa. Pokiaľ sťažovateľ v priebehu napadnutého konania realizoval pri hájení svojich práv rôzne procesné úkony, ústavný súd poukazuje na svoju štandardnú judikatúru (napr. III. ÚS 242/03), podľa ktorej za prietahy vzniknuté v dôsledku uplatnenia procesných práv účastníkom konania neznáša zodpovednosť oprávnená osoba, ale zodpovednosť v takomto prípade nemožno pripísať ani na vrub štátnemu orgánu konajúcemu vo veci.

23. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote postupom okresného súdu v napadnutom konaní podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, bol samotný postup okresného súdu.

Ústavný súd predovšetkým konštatuje, že je z ústavnoprávneho hľadiska úplne neakceptovateľné a ničím ospravedlniteľné, že napadnuté konanie nebolo právoplatne skončené ani po viac ako 20 rokoch od jeho začiatku.

Ústavný súd napriek uvedenému podrobne analyzoval priebeh napadnutého konania a zistil tieto obdobia úplnej nečinnosti okresného súdu:

- od 1. júla 1997 (sťažovateľ uhradil súdom vymeraný súdny poplatok),
- do 17. novembra 1998 (okresný súd vyzval na doplatenie súdneho poplatku),
- od 9. februára 2000 (pojednávania sa uskutočnilo),
- do 22. augusta 2001 (okresný súd nariadil termín pojednávania),
- od 10. februára 2003 (okresný súd prípisom odročil nariadené pojednávania),
- do 10. augusta 2006 (okresný súd nariadil pojednávania),
- a od 29. júna 2015 (okresnému súdu bolo doručené odvolanie sťažovateľa),
- do 21. októbra 2016 (okresný súd uznesením zaviazal žalovaného na zaplatenie poplatku za odvolanie).

Celková doba úplnej nečinnosti okresného súdu predstavuje takmer 8 rokov.

Okrem rozsiahlej nečinnosti bolo napadnuté konanie poznačené aj neefektívnosťou z dôvodu nedostatočného zisteného skutkového stavu a nepreskúmateľnosti rozhodnutia. Krajský súd uzneseniami sp. zn. 3 Co 279/2009 z 26. septembra 2011 a uznesením sp. zn. 3 Co 34/2014 z 27. novembra 2014 zrušil napadnuté rozsudky okresného súdu a vec opakovane vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie, čím došlo k výraznému predĺženiu priebehu napadnutého konania.

24. Ústavný súd vo svojej predchádzajúcej judikatúre už poukázal na to, že nielen nečinnosť, ale aj neefektívna, resp. nesústredená činnosť štátneho orgánu (všeobecného

súdu) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, ak činnosť štátneho orgánu nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ obrátil na štátny orgán, aby o jeho veci rozhodol (obdobne napr. IV. ÚS 22/02, IV. ÚS 380/08, III. ÚS 103/09, I. ÚS 7/2011).

25. Ako už bolo uvedené v súvislosti s posudzovaním dĺžky napadnutého konania, ústavný súd už vo svojej predchádzajúcej judikatúre vyslovil, že z ústavnoprávneho hľadiska je neprijateľné, aby právna neistota v konaní pred všeobecným súdom nebola odstránená ani po uplynutí viac ako 20 rokov od jeho začatia (m. m. napr. IV. ÚS 260/04, IV. ÚS 127/08).

26. Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu zmyslom a účelom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je zaručiť každému reálny prístup k súdu. Tomu zodpovedá povinnosť všeobecného súdu o veci konať a rozhodnúť (m. m. I. ÚS 62/97, II. ÚS 26/96). K porušeniu základného práva na súdnu ochranu by došlo vtedy, pokiaľ by komukoľvek bola odmietnutá možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a pokiaľ by súd odmietol konať a rozhodovať o podanom návrhu (žalobe) fyzickej osoby alebo právnickej osoby (napr. I. ÚS 35/98).

27. Základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy má kľúčové postavenie medzi právami ustanovenými v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy nazvanom „Právo na súdnu a inú právnu ochranu“ (čl. 46 až čl. 50 ústavy) a jeho ochrana v zásade predchádza ochrane priznanej prostredníctvom ďalších základných práv ustanovených v tomto oddiele ústavy. Na základe vzájomnej súvzťažnosti medzi týmito základnými právami možno dospieť v konkrétnom prípade aj k záveru, podľa ktorého závažné porušenie niektorého zo základných práv ustanovených v čl. 46 až čl. 50 ústavy má za následok aj porušenie iného základného práva zaručeného v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy. Osobitne tento záver podľa názoru ústavného súdu platí o potenciálnom porušení základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, a to vzhľadom na jeho spomínané kľúčové postavenie v tejto skupine základných práv, a preto ak napr. porušenie práva základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy

(resp. práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) prekročí takú intenzitu, že to signalizuje zo strany príslušného všeobecného súdu až odmietnutie možnosti domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde, tak možno urobiť záver o tom, že takýmto postupom súdu došlo, resp. dochádza aj k porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

28. Opierajúc sa o uvedené a berúc do úvahy doterajší priebeh napadnutého konania, ktoré dosiaľ nebolo právoplatne skončené ani po viac ako 20 rokoch od jeho začatia, ústavný súd uzavrel, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní bolo porušené základné právo podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktoré svojou intenzitou nadobudlo aj charakter porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, a preto rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto nálezu.

IV.

29. Vzhľadom na to, že ústavný súd rozhodol, že základné právo sťažovateľa na prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru boli postupom okresného súdu porušené, prikázal mu, napriek tomu, že sťažovateľ sa toho nedomáhal, aby v záujme zavŕšenia ochrany označených práv vo veci konal bez prietahov a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza sťažovateľ domáhajúci sa rozhodnutia súdu vo svojej veci.

30. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

31. Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil,

je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

32. Sťažovateľ žiada aj o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 13 000 € z dôvodov uvedených vo svojej sťažnosti. Poukázal najmä na doterajšiu z ústavnoprávneho hľadiska neakceptovateľnú dĺžku napadnutého konania.

33. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

34. S prihliadnutím na doterajšiu dĺžku konania okresného súdu vedeného pod sp. zn. 8 C 74/1997 a berúc do úvahy konkrétne okolnosti daného prípadu, ako aj skutočnosť, že konanie vo veci nebolo do rozhodnutia ústavného súdu právoplatne skončené, ústavný súd považoval priznanie sumy 10 000 € za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

35. Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku jeho právneho zastúpenia v konaní vedenom ústavným súdom advokátom JUDr. Milanom Fulcom. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

36. Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2016, ktorá bola 884 €.

37. Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia, podanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Úhrada za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2017 predstavuje spolu s režijným paušálom (2 x 8,84 €) sumu 312,34 €. Právny zástupca sťažovateľa je platcom dane z pridanej hodnoty [ďalej len „DPH“ (na základe predloženej fotokópie osvedčenia o registrácii pre DPH)], uvedená suma bola zvýšená o DPH vo výške 20 % podľa § 18 ods. 3 vyhlášky a podľa zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov. Trovy právneho zastúpenia vrátane započítania DPH a režijného paušálu boli priznané v celkovej sume 374,81 €.

38. Priznanú úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa v lehote uvedenej v bode 4 výroku tohto nálezu.

39. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 1. augusta 2017